

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w B. wniosło o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 26 102,65 zł tytułem zapłaty ceny przymusowego wykupu akcji imiennych (...), serii (...) o numerach od (...) do (...) należących do akcjonariusza J. K., z tym zastrzeżeniem, że kwota ta może być wydana na rzecz J. K. na jego wniosek lub jego następcom prawnym na wniosek, po okazaniu przez nich dokumentu potwierdzającego nabycie prawa do tejże sumy pieniężnej na podstawie dziedziczenia lub czynności prawnej.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że wierzyciel nie podjął czynności w celu wypłacenia mu należnej kwoty. Wnioskodawca zwrócił się do uczestnika z prośbą o wskazanie numeru rachunku bankowego, na który Spółka mogłaby dokonać przelewu lub odebranie gotówki osobiście w wyznaczonym do tego punkcie obsługi. Wierzyciel nie odpowiedział na wskazane prośby, nie podejmuje kierowanej do niego korespondencji.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 września 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVIII Ns 52/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w pkt 1. oddalił wniosek inicjujący postępowanie, zaś w pkt 2 ustalił, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Dla uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, iż stosownie do treści art. 693 k.p.c., we wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego należy: określić zobowiązanie, w którego wykonaniu składa się przedmiot, przytoczyć okoliczności uzasadniające złożenie, dokładnie oznaczyć przedmiot, który ma być złożony oraz wskazać osobę, której przedmiot ma być wydany. Podstawą materialnoprawną złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego jest przepis art. 467 k.c., zgodnie z którym, poza wypadkami przewidzianymi w innych przepisach, dłużnik może złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego:

- 1) jeżeli wskutek okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, nie wie, kto jest wierzycielem, albo nie zna miejsca zamieszkania lub siedziby wierzyciela;
- 2) jeżeli wierzyciel nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych ani przedstawiciela uprawnionego do przyjęcia świadczenia;
- 3) jeżeli powstał spór, kto jest wierzycielem;
- 4) jeżeli z powodu innych okoliczności dotyczących osoby wierzyciela świadczenie nie może być spełnione.

Zgodnie z przepisem art. 693¹ k.p.c. w postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego sąd nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, ograniczając się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności, złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione. Z tej też przyczyny tylko "ważne" w rozumieniu art. 470 k.c. złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wywołuje takie same skutki jak spełnienie świadczenia. Jeżeli zaś wniosek o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego był tylko formalnie uzasadniony, brak natomiast podstaw materialnoprawnych do takiego złożenia, to uwzględnienie wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nie rodzi dla wnioskodawcy skutków prawnomaterialnych przewidzianych w art. 470 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 17.03.1970 r., II CR 159/70, OSNC 1970/11/209).

Sąd Rejonowy przyjął, iż podane przez wnioskodawcę okoliczności na poparcie wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nie dały podstaw do jego uwzględnienia. Wnioskodawcy znany jest wierzyciel i jego siedziba. Sąd przyjął również, iż nie ma podstaw do przyjęcia, iż wierzyciel nie ma zdolności do czynności prawnych

ani przedstawiciela uprawnionego do przyjęcia świadczenia. Nie istnieje także spór, kto jest wierzycielem, a dłużnikowi (wnioskodawcy) znany jest wykonawca (wierzyciel).

Sąd pierwszej instancji przyjął również, iż nie istnieje w niniejszej sprawie podstawa do powołania się przez wnioskodawcę na przesłankę określoną w art. 467 pkt 4 k.c. Powołany przepis zawiera generalne uprawnienie dla dłużnika do zdeponowania przedmiotu świadczenia, jeżeli z powodu innych okoliczności dotyczących osoby wierzyciela świadczenie nie może być spełnione. Jeżeli więc zaistnieje przeszkoda w spełnieniu świadczenia i dotyczy ona wierzyciela, dłużnik może skorzystać z omawianej formy zwolnienia się ze zobowiązania przy czym okoliczności związane z wierzycielem winny uniemożliwiać spełnienie tego świadczenia. Należy wskazać, że zastosowanie rozszerzającej wykładni tego przepisu godziłoby w zasady realnego wykonania zobowiązań, co mogłoby prowadzić do nadużywania instytucji zastępczego spełnienia świadczenia. Szczególnie instytucja depozytu sądowego, zdaniem Sądu, nie może służyć zabezpieczeniu interesów dłużnika w przypadku, gdy kwestionuje on legitymację wierzyciela, bądź wysokość lub należytość wykonania zobowiązania.

Zgodnie z treścią art. 486 § 1 i § 2 k.c. dłużnik może złożyć przedmiot do depozytu sądowego w razie zwłoki wierzyciela. Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu bądź uchyla się od przyjęcia zaoferowanego świadczenia, bądź odmawia dokonania czynności, bez której świadczenie nie może być spełnione, bądź oświadcza dłużnikowi, że świadczenia nie przyjmie.

Ponieważ przedmiotem zobowiązania od chwili jego powstania była kwota pieniędzy, w niniejszej sprawie zobowiązanie wierzyciela ma charakter pieniężny, do którego zastosowanie ma art. 454 § 1 k.c. in fine, zgodnie z którym świadczenie pieniężne powinno być spełnione w miejscu zamieszkania wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia.

Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawca, przede wszystkim zna adres zamieszkania uczestnika, a zatem mógł dokonywać wpłat w formie przekazu pocztowego lub za pomocą kuriera. Co więcej, wysłanie do wierzyciela zawiadomienia o możliwości odbioru gotówki w wyznaczonym punkcie obsługi oraz nałożenie na niego obowiązku telefonicznego kontaktu z dłużnikiem w celu realizacji wypłaty nie ma nic wspólnego ze spełnieniem świadczenia w miejscu zamieszkania wierzyciela. Dłużnik nie może nakładać dodatkowych czynności na wierzyciela w celu wypłacenia mu należnej kwoty, gdyż to jego obowiązkiem jest zaoferowanie świadczenia w miejscu zamieszkania wierzyciela.

Sąd Rejonowy przyjął, iż mając tak szerokie możliwości wyboru formy przekazywania wpłaty udziałowcowi należnej mu kwoty z tytułu częściowego podziału likwidowanej spółki, nie można przyjąć, że wierzyciel bez uzasadnionego powodu uchyla się od przyjęcia należycie zaoferowanego świadczenia, czyli w zgodzie z art. 454 § 1 k.c. Z twierdzeń wnioskodawcy nie wynika natomiast okoliczność, że uczestnik z góry oświadczył, że świadczenia nie przyjmie.

Od powyższego wyroku apelację wniósł wnioskodawca. Zaskarżył postanowienie w całości.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 693¹ k.p.c. poprzez uznanie, że podane przez wnioskodawcę okoliczności na poparcie wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nie dają podstaw do jego uwzględnienia, bowiem wnioskodawcy znany jest wierzyciel i jego siedziba i nie ma podstaw do przyjęcia, iż wierzyciel nie ma zdolności do czynności prawnych ani przedstawiciela uprawnionego do przyjęcia świadczenia ani nie istnieje spór, kto jest wierzycielem. Podniósł, iż sąd błędnie uznał, iż skoro wnioskodawca zna adres zamieszkania uczestnika, mógł dokonywać wpłat w formie przekazu pocztowego lub za pomocą kuriera, podczas gdy wnioskodawca we wniosku wyraźnie wskazał, iż wszelkie próby nawiązania kontaktu i spełnienia świadczenia do rąk wierzyciela podjęte z uwzględnieniem adresu wierzyciela znanego spółce okazały się nieskuteczne, a korespondencja kierowana na jedyny znany adres wracała do

nadawcy z adnotacją: „Zwrot, nie podjęto w terminie”, podczas gdy kognicja sądu w niniejszym postępowaniu nie obejmuje uprawnień do badania prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego – przepisu art. 467 § 1 pkt 4 k.c.

poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż okoliczności wskazane przez wnioskodawcę nie mieszczą się w przesłance z art. 467 § 1 pkt 4 k.c., to jest innych okoliczności po stronie wierzyciela, których wystąpienie sprawia, że świadczenie

nie może być spełnione w sytuacji, w której wnioskodawca uzasadnił, że niemożliwość spełnienia świadczenia wynika z braku możliwości nawiązania z wierzycielem kontaktu,

a więc stanowi inną okoliczność dotyczącą osoby wierzyciela uniemożliwiającą spełnienie świadczenia.

Wobec powyższego, skarżący wniósł o zmianę orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku w całości, ewentualnie uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów sformułowanych w apelacji, należało

w pierwszej kolejności odnieść się do zarzutu naruszenia przepisu art. 467 § 1 pkt 4 k.c. Zarzut ten był bezzasadny. Wnioskodawca w treści wniosku wskazał, iż wszelkie próby nawiązania kontaktu i spełnienia świadczenia do rąk wierzyciela podjęte z uwzględnieniem adresu wierzyciela znanego spółce okazały się nieskuteczne, a korespondencja kierowana

na jedyny znany adres wracała do nadawcy z adnotacją: „Zwrot, nie podjęto w terminie”.

Z faktu tego nie można jednakże wywodzić, że spełnienie świadczenia jest niemożliwe. Korespondencja wysyłana do uczestnika doręczana była w formie awizo, bez adnotacji

na dowodzie doręczenia typu: „adresat nie zamieszkuje pod wskazanym adresem”, „podany adres nie istnieje” itp. Nieodebranie korespondencji nie przesądza zatem o tym, że wierzyciel nie przebywa pod wskazanym adresem.

Uczestnik nie złożył również oświadczenia,

że świadczenia nie przyjmie. Za próbę spełnienia świadczenia do rąk uczestnika nie może być natomiast uznane wezwanie go do wskazania sposobu spełnienia świadczenia. Należy

przy tym wskazać, że wierzyciel nie ma obowiązku posiadania rachunku bankowego.

Zgodnie z treścią art. 454 § 1 k.c. jeżeli miejsce spełnienia świadczenia nie jest oznaczone ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione w miejscu, gdzie w chwili powstania zobowiązania dłużnik miał zamieszkanie lub siedzibę. Jednakże świadczenie pieniężne powinno być spełnione w miejscu zamieszkania lub siedzibie wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia. Z powyższego wynika, że dług pieniężny jest długiem oddawczym, a więc dłużnik winien świadczyć w miejscu zamieszkania wierzyciela. Może to uczynić za pośrednictwem poczty, kuriera, czy wreszcie poprzez osobiste wręczenie należności. Przed złożeniem wniosku o przyjęcie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wnioskodawca winien był zatem podjąć próbę doręczenia środków pieniężnych w miejscu zamieszkania wierzyciela. Takie stanowisko jest również prezentowane w orzecznictwie sądów powszechnych (postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2014 r. III Ca 1001/14, postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 31 marca 2016 r. III Ca 193/16, postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 maja 2016 r. II Ca 801/16).

Bezzasadny był również zarzut naruszenia przepisu art. 693¹ k.p.c. Sąd Rejonowy

nie badał bowiem prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku. W żadnej mierze z akt sprawy nie wynika, aby Sąd Rejonowy zakwestionował prawdziwość okoliczności przytoczonych przez wnioskodawcę. Nie poddał przecież w wątpliwość tego, że wnioskodawca dokonywał stosownych ogłoszeń tudzież kierował do wierzyciela korespondencją, która wróciła w trybie awizo. Twierdzenia te stanowiły natomiast podstawę oddalenia wniosku inicjującego postępowanie w kontekście oceny dokonanej na podstawie obowiązujących i przytoczonych przepisów prawa.

W tym stanie faktycznym apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.